

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj.

(Priloga Vrtnu.)

Štev. 7.

Ljubljana, dne 1. julija 1897.

V. tečaj.

Ljubite se tudi vi takó.

(Zapisal Andr. Rapè.)

Noč je pokrila tiho zagorsko selo. Povsodi grobna tihota. Le burja je pela divje svoje pesmi in drevje je ječalo pod njenim pritiskom. Nebo je bilo oblačno, le tu pa tam je prodrla luna kopo sivih oblakov ter obsvetila mirno že v sanjah počivajočo naravo. Obsvetila je morda tudi posteljo kakega bolnika, morda njegove solzé — sicer je vse mirno, vse v pokoju. — Vse v pokoju?

Ne! Ravno je prodrla luna oblake ter obsvetila moža, ki je korakal po vasi pazno motreč vsako posamezno hišo. Oblečen je bil v dolgo suknjo, glavo mu je krilo širokokrajno pokrivalo, v rokah pa je držal dolgo, z železom okovano palico. Bil je nočni stražnik. Le njegovi koraki so odmevali v nočni mir, sicer ga ni motilo nič razven burje. Vsedel se je pred neko hišo na klop. Kmalu mu je omahnila glava na prsi — zadremal je.

Ura v stolpu je odbila polnoči. Stražnika vzdrami neko čudno prasketanje in nenavadna svetloba, ki je bila razlita čez vso vas.

Prestrašen vstane, urno hiti po vasi — in glej, divji plamen je objemal hišo nekega siromašnega kmeta. Na vse grlo zakriči stražnik: »Gori!« ter hiti proti goreči hiši, da vzbudi nesrečne ljudi. Ljudje so begali prestrašeni po hišah, še vsi omotljeni sladkih sanj, nevedoč, česa bi se lotili najpreje. Nekaj krepkih mož prihiti k goreči hiši, da pomagajo rešiti, kar je še mōči.

Vse hiti reševati, pomagati! V zvoniku bije »plat« zvana. V največjem delu prestraši ljudi bolesten krik: »Milan! Milan! Pomagajte, rešite!«

Najedenkrat zagledajo nesrečno mater planiti v podirajočo se hišo. V sobi je ležal Milan. Dim ga je že omotil, pa gorela je tudi že postelja, odeja in obleka na njem. Ves v ognju je bil. Obupana prodere mati do njega, vzame ga v naročje ter hiti ven. Bil je zadnji čas. Komaj je bila mati z nezavestnim sinom na prostem, podrl se je strop sobe, kjer je spal Milan.

Ogenj je segal brezobzirno okoli, podpiral pa ga je mogočni piš burje in kmalu ni bilo tam, kjer je prej stalo poslopje, drugega nego kup — pepela — prazno pogorišče.

Druge hiše so obvarovali ljudje ognja, dasi je veter večal nevarnost. Ves obupan je stal oče s sinom v naročju na pogorišču ter žalostno gledal v nočno nebo kliče: »Oče nebeški! Odvzeto mi je vse, izgubil sem vse — o, ohrani mi vsaj ubogo moje dete, prosim te klečé, usmili se ga, darujem pa ti ga tu na tem mestu nesreče — zgodi se z njim po tvoji volji!«

Sosedje so spravili ponesrečeno družino pod streho. — Preje tako mirno počivajoča vas je bila sedaj vsa na nogah. Če prej nisi čul vzdihov — trgali so ti sedaj vzdihni materini ob postelji nesrečnega otroka čuteče srcé — in — če prej ni svetila luna bolestim in tugam, zrla je sedaj največje gorjé.

Burja je potihnila, oblaki so se razpodili — in mir je znova zavladal po vasi.

Mir? Uboga, ponesrečena družina ga ni uživala. Bolest je mučila nje srca.

* * *

S povešenimi glavami in solznimi očmi so hiteli drugo jutro otroci v šolo. Ko so bili zbrani vsi, nisi videl niti jednega veselega obraza, kakor prej vedno. Vsi so bili zamišljeni, žalostni. — Gospod učitelj vstopijo v šolo.

»Kaj vam je, dragi otroci, da ste danes tako potrti in otožni?« vprašajo, gledaje po učencih.

Krhļjev Janezek se oglasi: »Danes po noči se je naš dragi tovariš Milan ponesrečil. Vsega opečenega so rešili iz ognja«, in solze so mu zalile oči.

Njegova sestra Micika solzé se pristavi: »Mogoče, da umrje naš dobri Milan!«

»Le utolažite se, dragi otroci,« spregovorili so učitelj ganjeni. »Zeló me veseli, da ste imeli Adamovčevega Milana tako radi. Saj je bil pa tudi res priden, pri-ljuden in postrežljiv. Toda pomnite: kakor Bog in njegov angelj ni dovolil, da bi bil zgorel v ognji, tako bode skrbel, da ozdravi in da zopet vesel pride z vami zdrav v šolo. Mi pa hočemo moliti, da nam ga ohrani.«

In sklenili so otroci nedolžne roke ter molili z učiteljem:

»O Bog, ki moreš vse storiti,
Daj, spolni vroče nam želje,
Zdrav bodi Milan — in slaviti
Nikdár ne néha te srce!«

Potolaženi po tej srčni molitvici so nadaljevali pouk. Seveda istega veselja kot sicer ni bilo.

* * *

Adamovčev Milan je bil nevarno opečen. Zdravnik, ki ga je preiskal, ni obetal nič upanja. Dolgo je ležal nezavesten na svoji posteljici, ob njem je ihtela mati, ki mu ni mogla pomagati. O, ubogo materino srce, kaj vse trpi za otroka!j

Ravnokar je Milan spregledal. Oči so mu bile jasne in videlo se je, da prihaja zavest — toda tudi

mrzli znoj je stopal na blede, vroče čelo — znak bližajoče se smrti.

»Mama!« je vskliknil, »ne jokajte, sedaj mi je bolje! Zakaj bi tudi jokali? Če umrjem, potem hočem pri Bogu prositi za vas in očeta — in paziti nad vama, da vaju ne zadene zopet kaka nesreča.« Mati je ihtela še bolj.

Iz šole gredé se je oglasila večina učencev pri bolnem Milanu. Oko mu je vžžarelo, ko jih je ugledal. Obstopili so njegovo posteljo ter žalostno zrli na trpcéga.

»Vsi ste me prišli obiskat,« spregovori Milan, »o, kako sem pa tudi srčno želel še jedenkrat zreti obraze ljubljenih součencev! Kaj ne, če bi umrl, da bodete kaj molili zame, in se me spominjali?« Ihtenje mu je bilo v odgovor. »Ne ihtite!« nadaljuje on, »saj se vidimo kedaj vsi zopet. Povejte pa tudi gospodu učitelju, da se jim srčno zahvaljujem za vse skazane mi dobrote in dobre nauke. Za gospoda kateheta sem že mami naročil, da se zahvalijo v mojem imenu.

Vrata se odpró, gospod katehet in učitelj vstopita. Solza jima je priigrala v očéh, videčima, kako imajo Milana součenci radi. Pristopita k postelji. Zahvali se Milan v kratko obema, potem pa omaga. Lice mu je še bolj obledelo. Prijel je še jedenkrat ljubljeno mater okoli vrata — ihtenje je zavladalo po sobi — držal je mater oklenjeno nekaj časa, potem še nekaj šepetal in utihnil.

Smrtni angelj se je bližal s svojo perotjo. Molili so vsi in jokali. Vrata se odpró — srca vseh vzdrhté, molitve zastanejo v grlih — mraz zaveje po sobi in v njo stopi angelj miru. Poljubi Milana s svojim mrzlim poljubom, zatisne mu oko in v sobi je bil mrlič. — Milanova duša je odhitela v nebesne višave.

* * *

Tajno-žalostno so zadoneli opoludne zvonovi. Niso oznanjali veselega praznika — temveč glasili so zadnje pozdrave umrlemu Milanu.

Bilo je dva dni pozneje. Zopet so se oglašali zvonovi tako žalostno. Po cesti proti pokopališču se je vil dolg sprevod. Nesli so Milana k zadnjemu počitku.

Prišli so k jami. Srca zastanejo, oči ne rosé več solzâ, gruda za grudo se vsiplje z votlim bobnenjem na malo rakev, polni se jama, — zvonovi utihnejo, grob je poln. — Vse tiho, le utripi src se skoro slišijo, pa molitev duhovnika, ki molijo na grobu ranjcega.

Potihnila je tudi molitev, nehala tako burno utripati globoko užaljena srca, pa znova zarosé oči. Ob grobu se vstopijo trije součenci z vencem, srednji spregovori: »Ostavlil si nas, nepozabni součenec, ki si nam bil vsem v šoli duša, radost, dika. Ljubili smo se in ob grobu tem ni nehala ljubezen. Živeti hoče v naših srcih. Ti pa, Milan, glej z nebeških višav, kamor si se preselil, na nas, tvoj dobri duh nas spremljaj — in moli tudi kaj za svoje součence.«

Položili so venec na grob. Kmalu je bilo pokopališče prazno. Le mati je še klečala ob grobu sinovem.

* * *

Še dolgo so žalovali dobri součenci za ljubljnim Milanom. V šoli je bil oni prostor, kjer je on sedel, prazen in večkrat je zarosilo še kako oko, če so otroci zrli na prazni prostor.

Otroci! bodite taki, kakoršen je bil Milan, in ljubite se med sabo v šoli tudi vsi.

Božji volek.

»Božji volek, božji volek,
Božji volek moj!
Vzléti, vzléti in pokaži,
Kje je domek tvoj!«

Z roke dečkove je božji
Volek poletél
In na polja pisani je
Cvetki obsedél.

»Vzletel si mi in pokazal,
Kje je domek tvoj,
Zdaj pa vzléti in pokaži,
Kje je domek moj!«

In polétel božji volek
Kvišku je, v nebó, —
Več nikdár ga ni uzrlo
Dečkovo okó.

Smiljan Smiljanič.

